

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN JA OPETUSHALLITUKSEN
TULOSSOPIMUKSEN TARKISTUS VUOSILLE 2020-2023 SEKÄ VOIMAVARAT VUODELLE
2022

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN JA OPETUSHALLITUKSEN VÄLINEN TULOSSOPIMUKSEN TARKISTUS VUOSILLE 2020-2023 JA VOIMAVARAT VUODELLE 2022

Sisällys

1. Strategiset valinnat.....	3
2. Opetushallituksen palvelulupaus.....	4
3. Tulostavoitteet.....	4
3.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus.....	4
3.2 Toiminnallinen tuloksellisuus.....	6
3.3 Voimavarojen hallinta.....	6
4. Riskienhallinta.....	7
5. Kehittämisen painopisteet vuosille 2022-2023.....	8
6. Voimassaolo ja seuranta.....	9
LIITTEET.....	10
Liite 1. Toimintaympäristön analyysi	
Liite 2. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	
Liite 3. Toiminnallinen tuloksellisuus	
Liite 4. Voimavarojen hallinta	
Liite 5. Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuksen painopisteet	
Liite 6. Digitaalisuuden edistäminen	
- Liite 6 a. Opetushallituksen digitaalisten palveluiden hallintamalli	
- Liite 6 b. Mahdollisesti kehitettävät digiasiat	

1. Strategiset valinnat

Opetushallitus vastaa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan asiantuntijavirastona koulutukseen, varhaiskasvatukseen ja elinikäiseen oppimiseen sekä kansainvälistymiseen liittyvistä kehittämis-, hallinto- ja palvelutehtävistä Opetushallituksesta annetun lain (564/2016) mukaisesti.

Opetushallitus jatkaa johdonmukaista ja pitkäjänteistä uudistamistyötä vaikuttavuustavoitteidensa mukaisesti toiminnan tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden vahvistamiseksi. Uudistamistyö perustuu ulkoisen toimintaympäristön analyysiin (liite 1), asiakastarpeisiin ja valtiokonsernin ohjaukseen.

Opetushallituksen tavoitteena on selkeyttää asiakaspalvelutarjoomaa, vahvistaa vuorovaikutusta, yhteiskehittämistä ja kumppanuuksia sekä osallistua aktiivisemmin yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Opetushallituksen toiminta perustuu henkilöstön kanssa muotoiltuun visioon, missioon ja toimintatapoja koskeviin kirjauksiin.

Visio

Jokainen voi kasvaa potentiaaliinsa.

Missio

Intohimona oppiminen!

Tapamme toimia

- luomme avoimuudella luottamusta
- muotoilemme yhdessä ratkaisuja
- uskallamme uudistua oppijan parhaaksi
- elämme kuten opetamme

Opetushallituksen visiosta ja missiosta johdetut neljä vaikuttavuustavoitetta ovat:

- eriarvoistuminen pysäytetään ja koulutuksen ja kansainvälistymisen tasa-arvoisuus kasvaa
- oppijoiden hyvinvointi paranee, painopisteenä erityisesti lapset ja nuoret
- jatkuva oppiminen nostaa osaamistasoa
- avarakatseisuus lisääntyy.

Opetushallitus tukee hallitusohjelman toimeenpanoa ja valtioneuvoston linjauksia ja niiden toteuttamista. Opetushallituksen vaikuttavuustavoitteet ja hallinnonalan yhteiset tavoitteet muodostavat yhdenmukaisen kokonaisuuden ja varmistavat johdonmukaisen kehittämisen hallinnonalalla. Strategiset valinnat pohjautuvat toimintaympäristöstä tehtyyn analyysiin (Kuva 1. Strategiset valinnat Opetushallituksen vaikuttavuustavoitteiden mukaan).

Kuva 1. Strategiset valinnat Opetushallituksen vaikuttavuustavoitteiden mukaan.

Opetushallitus edistää aktiivisesti Agenda 2030 -ohjelman toteutumista toiminnassaan. Lisäksi Opetushallitus toteuttaa Terveet tilat 2028 -ohjelmaa opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa yhdessä sovittavalla tavalla.

2. Opetushallituksen palvelulupaus

Opetushallitus kehittää koulutusta, varhaiskasvatusta ja jatkuvaa oppimista sekä edistää kansainvälisyyttä. Opetushallitus parantaa palvelujaan yhdessä asiakkaidensa ja kumppaneidensa kanssa. Opetushallitus varmistaa asiakkailleen sujuvan asioinnin ja laadukkaat asiantuntijapalvelut.

Opetushallitus kehittää toimintansa asiakaslähtöisyyttä. Tätä tehdään syventämällä henkilöstön asiakasosaamista sekä kehittämällä palveluiden ja asiakkuuden johtamista. Keskeisiä asiakkaita ovat oppijat, oppimisen ja kansainvälistymisen asiantuntijat, varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjät, työelämä sekä koko ympäröivä yhteiskunta päätöksentekijöineen.

3. Tulostavoitteet

3.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Vaikuttavuustavoitteet kuvastavat Opetushallituksen suunnitelmia toiminnan pitkäkestoisiksi yhteiskunnallisiksi vaikutuksiksi ja tukevat vision saavuttamista. Vaikutustavoitteet ovat neljän vuoden tavoitteita koulutuksen ja kansainvälisyyden saralla. Vaikutustavoitteiden toteutumista seurataan nelivuotisen tulosopimuskauden aikana. Vaikuttavuus- ja vaikutustavoitteiden saavuttamiseksi Opetushallitus vahvistaa poikkihallinnollista, eri hallinnon tasojen ja eri toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä.

Tavoite 1: Yhteisöllinen kehittäminen ja johtaminen vahvistuvat

Arjen työ ja kehittäminen on toimialalla nykyistä yhteisöllisempää ja eri toimijoiden yhdessä ohjautuminen vahvempaa. Johtamisosaaminen varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa on vahvistunut ja parantaa yhteisöjen kykyä vastata muuttuviin oppimisen, tuen ja hyvinvoinnin tarpeisiin.

Opetushallitus on

- tukenut oppivien yhteisöjen ja yhteiskehittämisen mallien muotoutumista
- uudistanut tapaansa toimia suuntaamalla työn painopistettä ohjaukseen ja tukeen sekä oppimisen johtamiseen
- vahvistanut valmentavaa ja mahdollistavaa johtamista.

Tavoite 2: Hyvinvointi paranee

Oppijoiden ja oppimisyhteisöjen hyvinvointi paranee. Erityisesti lapset ja nuoret voivat paremmin ja osallistuvat aktiivisesti oman jatkuvan oppimisen ja yhteisen hyvinvoinnin rakentamiseen.

Opetushallitus on

- tukenut oppimisyhteisöjen kykyä ja keinoja vahvistaa lasten ja nuorten osallisuutta ja toimijuutta turvallisissa oppimisympäristöissä
- kehittänyt tietotuotannon sisältöä ja menetelmiä sekä lisännyt tiedon hyödyntämistä hyvinvoinnin edistämisessä ja uusien toimintatapojen luomisessa
- vahvistanut moniammatillisuutta, yhdessä toimimista ja yhteiskehittämistä.

Tavoite 3: Kansainvälisyys lisääntyy

Opetushallitus vahvistaa omalla toimialallaan kansainvälistä osaamista ja luo valmiuksia yksilöille, yhteisöille ja työelämälle toimia globaalisti verkostoituneessa toimintaympäristössä. Opetushallitus lisää ymmärrystä kansainvälisen osaamisen, kielivarannon ja asenneilmapiirin merkityksestä suomalaiselle yhteiskunnan uusiutumiseksi ja kilpailukyvyille. Opetushallitus toimii osana Talent Boost -ekosysteemiä ja toteuttaa toimenpiteitä, jotka vahvistavat Suomea kansainvälisesti houkuttelevana paikkana opiskella, tutkia, työllistyä ja yrittää.

Opetushallitus on

- Vahvistanut kansainvälistä yhteistyötä, osaamista ja liikkuvuutta Erasmus+ -ohjelman ja muiden vastuullaan olevien ohjelmien, toimintojen ja verkostojen tehokkaalla toimeenpanolla
- Edistänyt koulutusvientä ja rakentanut maakuvaan niin, että Suomi näyttäytyy kiinnostavana ja houkuttelevana korkean osaamisen maana
- Vahvistanut toimijuuttaan kansainvälisissä verkostoissa ja kansainvälistymiseen liittyvän tiedon tuottajana.
- Lisännyt avarakatseisuuden, Agenda 2030:n sekä kotikansainvälistymisen ymmärrystä ja toteutumista yhteiskunnassa.

Tavoite 4: Osaamistaso nousee

Yhteiskunnassa tunnustetaan ja tunnustetaan eri tavoin hankittua osaamista ja vahvistetaan jatkuvaa oppimista. Opetushallitus toimii ennakoivammin kansainvälisen ja kansallisen tutkimus- ja arviointitiedon perusteella.

Opetushallitus on kumppaneidensa kanssa

- uudistanut koulutuksen ja osaamisen hankkimisen kehittämisprosesseja
- joustavoittanut koulutustarjontaa ja toteuttamistapoja vastaamaan yhteiskunnan osaamistarpeisiin ja yksilöiden mahdollisuuksia kasvaa potentiaaliinsa ennakoitiedon avulla
- kehittänyt strategioita ja keinoja, joilla vahvistetaan toimijoiden osaamista.

Tavoite 5: Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus lisääntyvät

Jokaisella oppijalla on tasa-arvoiset mahdollisuudet saavuttaa potentiaalinsa. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus koulutuksen ja varhaiskasvatuksen sekä kansainvälisyyden saavutettavuudessa ja saatavuudessa paranee. Laadukas varhaiskasvatus ja koulutus maan eri osissa toteutuu. Osaaminen työelämässä vahvistuu.

Opetushallitus on

- tukenut toimijoita niin, että varhaiskasvatus ja koulutus järjestetään tasa-arvoisesti ja laadukkaasti huomioimalla yksilöiden lähtökohdat ja tarpeet, alueelliset ja kielelliset erityispiirteet sekä eriarvoisuuden vähentäminen.
- kehittänyt opetushallinnon kansallisia digitaalisia palveluita ja niiden vaikuttavuutta tavoitteena kansainvälinen edelläkävijyys ja tasa-arvon turvaaminen.
- tukenut toimijoita päättöarvioinnin kriteerien käyttöönotossa.

Opetushallituksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevat indikaattorit ovat liitteessä 2.

3.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Opetushallitus toimii laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti ottaen huomioon valtiontalouden toiminnalle asettamat reunaehdot. Toiminnallista tuloksellisuutta koskevat mittarit ovat liitteessä 3.

3.3 Voimavarojen hallinta

Konsernitavoitteiden mukaisesti Opetushallitus kehittää ja johtaa työyhteisöään tavoitteena henkilöstön hyvä työkyky ja hyvinvointi, asiantuntijuus, vahva osaaminen ja sen kehittäminen, liikkuvuuden edistäminen sekä valtion työnantajakuvan uudistaminen. Opetushallitus kehittää toimintakulttuuriaan, pääprosessejaan ja organisaatiotaan tukemaan laadukasta vaikutustavoitteiden toteuttamista ja tiukan resurssi-tilanteensa mukaista tehtävien priorisointia.

Henkilöstöjohtamisen uudistusohjelman toteutusta tuetaan siten, että Opetushallitus parantaa kilpailukykyään työnantajana. Opetushallitus toteuttaa ja tarvittaessa päivittää vuonna 2020 käyttöönotettua Hyvä työpaikka -ohjelmaa, joka kytkeytyy vaikuttavuustavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Opetushallitus ottaa toiminnassaan huomioon lainsäädännön mukaiset yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelvoitteet niin toiminnallisesta kuin henkilöstöpoliittisesta näkökulmasta.

Opetushallituksen toimitilat ovat tehokkaasti käytössä valtion toimitilastrategian mukaisesti. Tavoitteena on, että Opetushallitus siirtyy strategian mukaisesti monitilaympäristöön terveysturvallisesti ja hybridityöhön päivitettyjen ohjeiden mukaisesti vuosien 2021–2022 aikana. Tavoitteena on synergiaetujen saavuttaminen siten, että erillisyyksiköiden toiminnallinen riippumattomuus säilyy. Uuden työympäristön ja sisäisten ohjeiden keskeisiä periaatteita on, että fyysinen, digitaalinen ja sosiaalinen työympäristö vahvistaa vuorovaikutusta, yhteistyötä ja työhyvinvointia sekä kestävän kehityksen periaatteita.

Opetushallitus käynnistää kansallisen hankintastrategian toimeenpanoa edistävän toimintasuunnitelman pohjalta toimet viraston hankintatoimen kehittämiseksi. Toimenpiteistä raportoidaan vuosittain osana tilinpäätösasiakirjaa.

Rahoitustaulukko vuodelle 2022 liitteenä 4.

4. Riskienhallinta

Opetushallituksen riskienhallintapolitiikan mukaan riskienhallinta on osa johtamista ja päätöksentekoa. Riskienhallinta sisältyy suunnittelun ja seurannan prosesseihin, operatiiviseen toimintaan ja hankkeisiin sekä niihin liittyvään päätöksentekoon. Riskienhallinta on ennakoiva näkökulma toimintaan ja sen tarkoituksena on tuottaa lisäarvoa tukemalla tavoitteiden saavuttamista ja toiminnan kehittämistä.

Opetushallituksessa toteutettiin riskienhallintapolitiikan mukaisesti laaja riskienarviointi vuonna 2019. Tämän lisäksi riskien arviointia on päivitetty vuosittain tilinpäätösprosessin yhteydessä. Arvioiden mukaan strategiseksi tai merkitykseltään kriittisiksi luokitellut riskit Opetushallituksen toiminnalle ovat:

- Talouteen liittyvät riskit
- Valtionavustustoimintaan liittyvät riskit
- Johtamisjärjestelmään liittyvät riskit
- Maksulliseen palvelutoimintaan liittyvät riskit
- Palvelutuotantoon liittyvät riskit
- Osaamiseen, henkilöstöön ja uudistumiskykyyn liittyvät riskit
- Tietoon liittyvät riskit

Opetushallitus huomioi ja käsittelee riskit riskienhallintapolitiikan mukaisesti osana johtamisjärjestelmää. Selkeä rahoitus ja toimiva työnjako, hyvä yhteistyö sekä ennakointi tehostavat toimintaa ja parantavat ministeriön ja Opetushallituksen työn yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

5. Kehittämisen painopisteet vuosille 2022-2023

Kehittämisen painopisteet vuosille 2022–2023 ovat:

- Opetushallitus toteuttaa jatkuvan oppimisen uudistusta tukemalla Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen toiminnan käynnistämistä ja jatkuvan oppimisen uudistuksen etenemistä yhteistyössä opetus- ja kulttuuri- sekä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Opetushallitus osallistuu jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden kehittämiseen.
- Opetushallitus kehittää ja toteuttaa yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä vapaan sivistystyön digitalisaation viitekehyksen vuosina 2022-2024.
- Opetushallitus osallistuu aktiivisesti koulutuksen digitalisaation visiotyöhön, kokonaisarkkitehtuuri- ja yhteentoimivuustyöhön sekä datan hyödyntämisen ja analysoinnin tiekartan valmisteluun.
- Opetushallitus kehittää yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa varhaiskasvatuksen indikaattoreita Opetushallituksen toimialaan liittyen. Opetushallitus kehittää yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa taiteen perusopetusta koskevia indikaattoreita.
- Opetushallitus edistää ja kehittää yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen rahoittamassa muussa kuin säännellyssä koulutuksessa ja taiteen perusopetuksessa saavutetun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista.
- Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö tukevat oppivelvollisuuden laajentamisen toimeenpanoa ja toteuttavat yhteistyössä toimeenpanon seurantaan suunnitelman 2021–2024 mukaisesti.
- Opetushallitus kehittää oppilaan- ja opinto-ohjausta opinto-ohjauksen kehittämisohjelman linjausten pohjalta yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.
- Opetushallitus kehittää opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa koulutuksen ja kasvatuksen laatua, tasa-arvoa ja saavutettavuutta varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa, ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa niitä koskevien ohjelmien mukaisesti.
- Opetushallitus toimeenpanee opetusalan kehitysyhteistyön osaamiskeskuksen toimintaa yhteistyössä ulkoministeriön kanssa.
- Opetushallitus tukee yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, taiteen perusopetuksen sekä vapaan sivistystyön lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden sekä henkilöstön palautumista koronatilanteesta.
- Osana hallinnonalan hallitusohjelman mukaisia Talent Boost -toimia Opetushallitus vahvistaa rooliaan koulutus- ja työperusteisessa maahanmuutossa. Opetushallitus vahvistaa Suomen veto- ja pito-voimaa muun muassa sujuvoittamalla kansainvälisen opiskelijan palvelupolkua ja kehittämällä toimintansa asiakaslähtöisyyttä ja maakuvatyöhön perustuvaa markkinointia. Opetushallitus osallistuu

myös poikkihallinnolliseen maahantulo-prosessin uudistamiseen ja digitaalisten palveluiden kehittämiseen. Opetushallitus rakentaa Talent Boost –toiminnassa poikkihallinnollisia kumppanuuksia toimintaedellytystensä vahvistamiseksi.

6. Voimassaolo ja seuranta

Tässä sopimuksessa asetettujen tavoitteiden ja sopimuksen muuta toteutumista arvioidaan vuosittain opetus- ja kulttuuriministeriön ja viraston välillä käytävien tulosneuvottelujen yhteydessä ja ministeriön tilinpäätöksessä koskien kirjanpitoyksiköjä sekä tarvittaessa erillisissä ministeriön ja viraston välisissä kokouksissa. Virasto raportoi opetus- ja kulttuuriministeriölle edellä esitettyjen tavoitteiden, myös konkreettisten toimien, saavuttamisesta ja määrärahojen käytöstä sekä vaikuttavuudesta vuosittain tilinpäätösasiakirjassaan. Lisäksi tulee raportoida yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumisesta ja käytännön toimenpiteistä, ja toimittaa vuosittain edellisiä koskevat voimassa olevat suunnitelmat ministeriölle helmikuun loppuun mennessä. Lisäksi Opetushallitus laatii vuodelta 2021 ensimmäisen vastuullisuusraportin Valtiokonttorin ohjeistuksen mukaisessa aikataulussa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus seuraavat tavoitteiden toteutumista ja määrärahojen riittävyyttä ja ryhtyvät toimenpiteisiin, mikäli tavoitteita ei pystytä saavuttamaan Opetushallitukselle osoitetuilla resursseilla.

Allekirjoitukset

Helsingissä 14.2.2022

Kansliapäällikkö Anita Lehikoinen

Pääjohtajan sijainen Samu Seitsalo

Liitteet

Liite 1. Toimintaympäristön analyysi

Liite 2. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Liite 3. Toiminnallinen tuloksellisuus

Liite 4. Voimavarojen hallinta

Liite 5. Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuksen painopisteet

Liite 6. Digitaalisuuden edistäminen

- Liite 6 a. Opetushallituksen digitaalisten palveluiden hallintamalli
- Liite 6 b. Mahdollisesti kehitettävät digiasiat

Liite 1. Toimintaympäristön analyysi

Toimintaympäristön nopeat ja ennakoimattomat muutokset koronavirustaudin aiheuttamassa pandemiatilanteessa 2020–2021 ovat haastaneet kasvatuksen, koulutuksen ja kansainvälistymisen toimialaa maailmanlaajuisesti. Pandemiatilanne on edellyttänyt paljon nopeita päätöksiä ilman, että on ollut käsitystä mihin suuntaan tilanne etenee. Toistaiseksi käytettävissä olevien tutkimustulosten mukaan pandemiatilanteen vaikutukset oppimiseen ja kansainvälistymiseen sekä lasten ja nuorten hyvinvointiin eivät kuitenkaan ole olleet pelkästään negatiivisia. Toisaalta nämä vaikutukset ovat kohdistuneet eri yksilöihin ja ryhmiin eri tavalla, ja siten ovat voimistaneet polarisaatiokehitystä myös Suomessa.

Koronatilanteen synnyttämä oppimisen, osaamisen ja hyvinvoinnin vaje näkyy mitä todennäköisimmin tulevina vuosina pitkään. Toisaalta Karvin tekemän äidinkielen ja matematiikan kolmannen luokan oppimisen arvioinnin (Metsämuuronen ja Ukkola) mukaan oppilaiden osaaminen on tasaista eri puolilla maata. Alueiden sisäisessä vaihtelussa oli kuitenkin eroja. Osaaminen oli hieman parempaa taajaan asutuissa kuin kaupunkimaisissa ja maaseutumaisissa kunnissa. Oppilaiden osaaminen oli yhtä hyvää suomen- ja ruotsinkielisissä kouluissa. Sen sijaan suomea tai ruotsia toisena kielenä opiskelevien oppilaiden (S2) osaamistaso oli selvästi matalampi kuin muiden.

Oppiminen ja hyvinvointi liittyvät kiinteästi toisiinsa. Helsingin yliopiston tekemän pitkittäistutkimuksen mukaan (professori Salmela-Aro) kouluhyvinvointi väheni 26 prosentilla 12–13-vuotiaista ja lisääntyi 26 prosentilla tästä ryhmästä. Yläkoulun lopussa 14–15-vuotiailla kouluhyvinvointi väheni 84 prosentilla ja lisääntyi vain 16 prosentilla. Tutkimukset osoittavat, että opettajien uupumus on myös lisääntynyt ja uupuneista opettajista jopa 85 % on miettinyt alan vaihtoa.

Hyvinvointi on edellytys myös oppimiselle. Vuoden 2021 Kouluterveyskyselyn mukaan pandemia on vaikuttanut lasten ja nuorten elämään ja psyykkiseen hyvinvointiin. Ahdistus- ja masennusoireilu lisääntyi sekä työllä että pojilla 8.–9. luokilla, lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa. Selkein muutos koski nuoruusikäisiä tyttöjä, joista kolmannes raportoi kohtalaisesta tai vaikeasta ahdistuneisuudesta. Lisäksi yksinäisyyden kokemukset ovat yleistyneet huolestuttavasti erityisesti tytöillä vuoden 2019 kyselyyn verrattuna. Kiusaaminen kouluissa on vähentynyt edelleen, mutta perusopetuksen tyttöjen osalta tuloksissa havaittiin hieman nousua. Koronasta huolimatta koulujen ja oppilaitosten vuorovaikutuskulttuurissa on tapahtunut myönteinen muutos. Opettajalta saatu välittävä ja oikeudenmukainen kohtelu on lisääntynyt verrattuna aiempaan ja oppijat ovat kokeneet, että opettajat ovat aidosti kiinnostuneita heidän kuulumisistaan. Suurin myönteinen muutos on ollut yläkoulussa ja ammatillisissa oppilaitoksissa. Nuorten elintapoja koskeva hyvä kehitys näkyi vastauksissa esimerkiksi päihteiden ja nuuskan käytön vähenemisestä.

Pandemiatilanne on paljastanut toimialaan liittyviä heikkouksia, mutta samanaikaisesti on kehitetty uudenlaisia toimintatapoja ja yhteistyön muotoja, joista opitusta seurannee pysyviä toimintatapojen muutoksia toimialalle. Koronan vaikutuksesta koulutusjärjestelmämme on siirtynyt vauhdilla hyödyntämään digitaalisia välineitä opetuksessa ja oppimisessa. Valmiudet keväällä 2020 olivat ymmärrettävästi vaihtelevat niin laitteiden, ohjelmistojen kuin osaamisen suhteen. Tämä saattoi entisestään korostaa oppimisedellytysten ja -tulojen eriytymistä. Viime aikoina kuntakentässä on käynnistynyt kokonaisvaltaisiin ratkaisuihin tähtääviä digitalisaatiohankkeita, jotka vaativat myös kansallisia toimia ja haastavat valtiota mukaan ekosysteemiin. Samanaikaisesti valtionhallinnossa tarve tehdä hallinnonaloja ylittäviä digitaalisia ratkaisuja on konkretisoitumassa ja palveluita on ryhdytty tarkastelemaan kansalaisten elämäntilanteista käsin. Sekä kansallisten että paikallisten kuin eri hallinnonalojen toimiminen yhteisessä ekosysteemissä on haastavaa nykyisten hallinnollisten ja päätöksentekorakenteiden puitteissa.

Pandemiasta irtauduttaessa lähitulevaisuuden haasteiksi nousevat myös koulutuksen toimialalla pitkittyneen poikkeustilanteen jättämien pitkäaikaisten vaikutusten ennakoiminen, tunnistaminen ja jälkihoito. Pandemia on jättänyt oppimis-, osaamis- ja hyvinvointivajeiden lisäksi tarpeita arvioida uudelleen esimerkiksi tutkintoja

ja niiden vastaavuutta työelämän muuttuneisiin sekä uusiin tarpeisiin. Yhteiskunnan kompleksisuus, digitalisaatio, väestönkehitys, eriarvoistumiskehitys, arvojen ja asenteiden muutokset sekä yhä lisääntyvät globaalit ongelmat, kuten ilmastonmuutos luovat sekä epävarmuutta että uusia mahdollisuuksia uudistua.

Suomen ennustetun väestökehityksen mukaan 0–2-vuotiaiden ikäluokka pienenee 8 % vuodesta 2017 vuoteen 2025 ja 12 % vuoteen 2040. Vastaavat luvut 3–5-vuotiaiden osalta on 16 % ja 20 %. Kuusivuotiaiden ikäluokka pienenee 18 % vuodesta 2017 vuoteen 2025 ja 21 % vuoteen 2040 ja lisäksi alueellinen vaihtelu väestökehityksessä on huomattava. Näiden lukujen valossa on selvää, että maamme peruskouluverkko tulee entisestään harvenemaan jo lähitulevaisuudessa. Jyrkimmän arvion mukaan lähes puolet peruskouluista voi kadota vuoteen 2040 mennessä, joissain maakunnissa jopa 60–70 prosenttia. Kouluverkon harvenemisen taustalla vaikuttaa peruskouluikäisten ikäluokkien pienenemisen ohella myös pitkään jatkunut trendi kohti koulujen keskimääräisen koon kasvattamista. Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen palveluverkko kohtaa haasteita väestörakenteen muutoksessa.

Sote-uudistus on yksi merkittävistä hallinnon muutoksista. Se tulee muuttamaan merkittävästi kuntien tehtäväkenttää. Tällä muutoksella tulee olemaan vaikutusta myös opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusrahoitukseen. Uudistuksen jälkeen varhaiskasvatus ja esi- ja perusopetus painottuvat kuntien tehtävissä. Varhaiskasvatus ja esi- ja perusopetus kuuluvat peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän piiriin ja nämä toiminnot muodostavat jatkossa pääosan valtionosuusjärjestelmästä. Sote-uudistuksen myötä korostuvat opetustoimen tehtävien lisäksi myös muut sivistyksen toimialan tehtävät – kulttuuri, liikunta ja nuorisopalvelut – ja näiden keskinäinen yhteistyö.

Koulutuksellista tasa-arvoa haastaa lisäksi vieraskielisten oppijoiden heikommat oppimistulokset. Ruotsinkielisen opetuksen ja koulutuksen osalta haasteina ovat mm. kelpoisten opettajien ja oppimateriaalien saatavuus sekä ammatillisen koulutuksen saavutettavuus tietyillä aloilla ja alueilla. Opetushallituksen Tietopalvelujen selvitys Ruotsinkielinen perusopetus Suomessa: Ruotsinkielisten peruskoulujen opettajien kelpoisuusaste on alhaisempi kuin suomenkielisten. Kelpoisuusaste on kuitenkin viime vuosina kohonnut, mutta siinä on alueellista vaihtelua. Eroja on myös eri oppiaineiden opettajien kelpoisuudessa, lisäksi haasteena on saada riittävästi hakijoita ruotsinkieliseen aineenopettajakoulutukseen. Myös sukupuolten väliset erot oppimistuloksissa ja alueelliset erot oppimisen tuessa koettelevat peruskoulujärjestelmäämme.

Sukupuolten välinen ero näkyy edelleen koulutuksessa. 53 prosentilla 25–34-vuotiaista naisista oli korkeasteen tutkinto vuonna 2020, miehistä 37 prosentilla. Luvut ovat lähellä OECD-maiden keskiarvoa, mutta sukupuolten välinen ero on OECD-maissa keskimäärin hieman pienempi. Opiskelualat ovat Suomessa vahvasti sukupuolen mukaan eriytyneet, kasvatus- ja hoitoalat suosituimpia naisilla, tekniset alat miehillä. Tämä ei kuitenkaan ole kansainvälisesti poikkeavaa, sillä kansainvälisissä vertailuissa on tullut esiin, että mitä tasaarvoisempi yhteiskunta yleisesti on, sitä suuremmat erot koulutusvalinnoissa sukupuolten välillä. Sukupuolten epätasa-arvo näkyy myös siinä, että ilman toisen asteen tutkintoa olevista 25–34-vuotiaista naisista 30 % oli työllisiä vuonna 2020, kun miehistä vastaava osuus oli 62 %. Sukupuolten välinen ero on meillä suurempi kuin OECD-maissa keskimäärin; vastaavaan ryhmään kuuluvista naisista 43 % ja miehistä 69 % oli työllisiä.

Väestön koulutustaso Suomessa ei ole enää juuri noussut. Vuodesta 2008 vuoteen 2018 korkeakoulutettujen osuus on noussut vain 3 % ja on nyt 41 %. Aikuskoulutukseen osallistuminen on Tilastokeskuksen tuoreimman tiedon mukaan vuodelta 2017 samalla tasolla kuin 1990-luvulla. Olemme kuitenkin onnistuneet vähentämään koulutuksen ja työn ulkopuolelle jäävien nuorten osuutta, ja toimet oppivelvollisuuden laajentamiseksi tullevat vielä parantamaan tilannetta.

Ikäluokkien pieneneminen ja työvoiman saatavuuden ja kohtaannon ongelmat eivät kuitenkaan helpota osaamistason nostamista ja asettavat uusia vaatimuksia koko koulutusjärjestelmälle. Tarvitsemme koulutusjärjestelmän, joka mahdollistaa joustavat opintopolut sekä nuoruudessa että työuran aikana ja yhteiskunnan,

joka mahdollistaa jatkuvan oppimisen ja osaamisen hankkimisen eri tavoin — entistä enemmän myös formaalin koulutuksen ulkopuolella. Tämä edellyttää hallinnonalat ylittävää tiiviistä yhteistyötä sekä erilaisen kansainvälisen osaamisen hyödyntämistä suomalaisessa työelämässä ja laajemminkin yhteiskunnassa.

Suomella on mahdollisuus vahvistaa rooliaan globaalien oppimiskriisien ratkaisemisessa mm. edistämällä koulutusta ja osaamista kehitysyhteistyössä, koulutusviennillä sekä digitaalisilla ratkaisuilla. Pandemiatilanteesta selviäminen ja sen aikana kehitetyt ratkaisut korostavat kansainvälisten verkostojen ja tiedonvaihdon merkitystä toimialalla.

Kansainvälisyyden tasa-arvon kannalta on huolestuttavaa, että nuorten liikkuvuus on osin vähentynyt ja pandemiatilanne on yhä syventänyt tilannetta. Samalla kuitenkin kansainväliseen yhteistyöhön on tullut vahvemmin esille uusia painotuksia ja toimintamalleja, kuten digitaalisten ratkaisujen kehittäminen, virtuaaliset vaihdot ja yhteistyö, jotka myös laajentavat toimijoiden osallistumis- ja toimintamahdollisuuksia. Kriisin jälkeisenä aikana kansainvälisellä opiskelija- ja nuorisoliikkuvuudella sekä ulkomaan harjoittelulla nähdään EU-tasolla olevan iso rooli turvattaessa nuorison tulevaisuuden näkymiä. Erityiset panostukset osallistavaan kansainväliseen toimintaan sekä kestävään ja vastuulliseen kansainvälistymiseen edistävät myös tätä tavoitetta tulevien vuosien yli.

Liite 2. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Tavoite/ toimenpide sekä mittarit	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 toteuma (tavoite)	2022 tavoite	2023 tavoite
Vaikutustavoite 1: Yhteisöllinen kehittäminen ja johtaminen vahvistuvat					
<p>Opetushallitus on</p> <ul style="list-style-type: none"> – tukenut oppivien yhteisöjen ja yhteiskehittämisen mallien muotoutumista – uudistanut tapaansa toimia suuntaamalla työn painopistettä ohjaukseen ja tukeen sekä oppimisen johtamiseen – vahvistanut valmentavaa ja mahdollistavaa johtamista 					
1.1 Osallisuus ja vaikuttamis- mahdollisuudet oppilaitoksissa: Hyvät vaikutusmahdollisuudet kou- lussa, %					
Perusopetuksen 8.-9. -luokat	12,4		10,8 (13,0)		14,0
Lukio 1. ja 2. vuosi	13,8		10,5 (14,5)		15,0
Ammatillinen koulutus	27,8		25,9 (28,5)		29,0
1.2. Kasvuympäristön turvallisuus: ta- voitteena vähentää koulukiusaa- mista. Kokemukset koulukiusaami- sesta, %					
Perusopetuksen 8.-9. -luokat	5,5		6,0 (5,2)		4,9
Lukio 1. ja 2. vuosi	1,1		(1,1) 1,0		0,9
Ammatillinen koulutus	3,6		2,9 (3,3)		3,0
1.3 Oppivan yhteisön ja oppilaitos- johtamisen tilannekuva	Selvityk- sen perus- teella laa- dittu tilan- nekuva	Johtajuus- selvitys val- mistunut (n=1603)			Kehitys edennyt myöntei- seen suun- taan tilan- nekuva
Vaikutustavoite 2: Hyvinvointi paranee					
<p>Opetushallitus on</p> <ul style="list-style-type: none"> – tukenut oppimisyhteisöjen kykyä ja keinoja vahvistaa lasten ja nuorten osallisuutta ja toimijuutta tur- vallisissa oppimisympäristöissä – kehittänyt tietotuotannon sisältöä ja menetelmiä sekä lisännyt tiedon hyödyntämistä hyvinvoinnin edistämässä ja uusien toimintatapojen luomisessa 					

– vahvistanut moniammatillisuutta, yhdessä toimimista ja yhteiskehittämistä					
2.1 Osallisuus: Kokee olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä, %					
Perusopetuksen 8.-9. -luokat	56,6		54,7 (57,2)		58,0
Lukio 1. ja 2. vuosi	56,6		52,4 (57,1)		58,0
Ammatillinen koulutus	64,8		62,3 (65,7)		66,3
2.2 Oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointi					
2.2.1 Koettu terveydentila keskimääräinen tai huono, %)					
Perusopetuksen 8.-9. -luokat	20,9		25,7 (20,3)		19,5
Lukio 1. ja 2. vuosi	21,2		26,5 (20,5)		19,7
Ammatillinen koulutus	23,2		27,9 (22,5)		21,7
2.2.2 Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, %					
Perusopetuksen 8.-9. -luokat	21,9		24,3 (23,2)		24,5
Lukio 1. ja 2. vuosi	13,9		17,5 (14,8)		15,5
Ammatillinen koulutus	15,0		15,4 (16,2)		17,4
2.2.3 Kouluruokailun ulkopuolelle jäämisen vähentäminen (ei kouluruokailuun osallistuneet, %)					
Perusopetuksen 8.-9. -luokat	36,5		33,0		30,0
Lukio 1. ja 2. vuosi	30,3		26,5		23,0
Ammatillinen koulutus	36,4		31,5		27,0
2.2.4 Kokee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille, %					
Perusopetuksen 8.-9. -luokat	31,4		30,8 (32,0)		32,5
Lukio 1. ja 2. vuosi	28,7		28,7 (29,3)		30,0

Ammatillinen koulutus	29,7		29,1 (30,4)		31,0
2.2.5 Pitää koulunkäynnistä, %					
Perusopetuksen 8.-9. -luokat	60,0		58,0 (60,8)		62,0
Lukio 1. ja 2. vuosi	70,8		65,8 (72,5)		73,0
Ammatillinen koulutus	81,5		76,9 (82,3)		83,0
Vaikutustavoite 3: Kansainvälisyys lisääntyy					
Opetushallitus on					
<ul style="list-style-type: none"> – vahvistanut kansainvälistä yhteistyötä, osaamista ja liikkuvuutta Erasmus+ -ohjelman ja muiden vastuullaan olevien ohjelmien, toimintojen ja verkostojen tehokkaalla toimeenpanolla – edistänyt koulutusvientiä ja rakentanut maakuvaakin niin, että Suomi näyttyy kiinnostavana ja houkuttelevana korkean osaamisen maana – vahvistanut toimijuuttaan kansainvälisissä verkostoissa ja kansainvälistymiseen liittyvän tiedon tuottajana – lisännyt avarakatseisuuden, Agenda 2030:n sekä kotikansainvälistymisen ymmärrystä ja toteutumista yhteiskunnassa. 					
3.1 Liikkuvuusohjelmiin osallistuneiden määrä	32 601	24 702	34 000*	37 000*	40 000*
Kansainvälinen opiskelija- ja oppilasliikkuvuus					
- yliopistot	4 465	2 434(2800)	2 800	4 500	4 725
- ammattikorkeakoulut	3 428	1432(1 900)	1 900	3 400	3 570
- ammatilliset oppilaitokset	4 426	600	1 000	4 500	4 725
- lukiot	6 604	2 233	45 (200)	6 900	7 300
Korkeakouluissa tai ammatillisessa koulutuksessa* tutkinnon suorittaneiden kansainvälisten opiskelijoiden työllistyminen (*1. ylempi korkeakoulututkinto, 2. korkeakoulututkinto, 3. ammatillinen tutkinto; ** luvut vuonna 2017 valmistuneet ja 2018 työllistyneet)	1) 47** 2) 51 ** 3) 69**	1) 49** 2) 57 ** 3) 70**			
Uudet ulkomaiset opiskelijat (vuosittain)					
- Ammattikorkeakoulu	2 904	3225			
- Yliopisto	1 926	2586			

Peruskoulujen ja lukioiden osallistuminen kansainväliseen opettajaliikkuvuuteen % kouluista - peruskoulut - lukiot* (* vuodesta 2021 eteenpäin)	18,7	11,9	0,3 1,0		
3.2 Osuus EU-komission jakamasta, keskitetystä Erasmus+ -rahoituksesta (%)	3,0	3,4	3,5	4,0	4,0
3.3 Koulutusvienti					
Education Finland -ohjelmaan hyväksytyt ja jäsenmaksun maksaneiden yritysten ja organisaatioiden määrä	120	122	133 (150)	150	150
Asiakkaiden (jäsenyritysten) tyytyväisyys palveluiden laatuun (1-5)	4,0	4,0	3,8 (4,0)	4,0	4,0
Koulutusviennin arvo Suomen taloudessa (mittari laaditaan vuoden 2021 aikana)					
Vaikutustavoite 4: Osaamistaso nousee					
Opetushallitus on kumppaneidensa kanssa – uudistanut koulutuksen ja osaamisen hankkimisen kehittämisprosesseja – joustavoittanut koulutustarjontaa ja toteuttamistapoja vastaamaan yhteiskunnan osaamistarpeisiin ja yksilöiden mahdollisuuksia kasvaa potentiaaliinsa ennakoitiedon avulla – kehittänyt strategioita ja keinoja, joilla vahvistetaan toimijoiden osaamista.					
4.1 Varhaiskasvatukseen osallistuneiden osuus 1-6 -vuotiaista (31.12.2020)	73,9	77,0	77,4 (74,6)	74,8	75,0
4.2 Esiopetusta saavien lasten osuus esiopetusikäisten ikäluokasta (2020), %	99,0	99,3	99,2 (99,4)	99,6	99,6
4.3 Keskeyttäminen 2018/2019 (tuorein), %					
Lukiokoulutus	1,6	1,6	1,6 (1,2)	1,1	1,0
Ammatillinen koulutus	6,7	7,8	8,7 (6,3)	6,1	5,9
Ammattikorkeakoulutus	6,1	6,1	6,6 (5,7)	5,6	5,5
Yliopistokoulutus	5,2	5,2	5,1 (4,8)	4,7	4,6
4.4 Läpäisy: koulutuksen suorittaneiden osuus kolmen vuoden päästä aloittamisesta (aloituslukuvuosi 2015/2016)					

Lukiokoulutus	69,5	70,5	69,8	69,9	70,0
Ammatillinen koulutus	64,1	54,6	65,0	65,5	66,0
4.5 Ammatillisen koulutuksen opiskelijapalaute (30.6.2021): Opintojen aikana muualla hankkimani osaaminen (muut opinnot, työkokemus, harrastukset, muutoin hankittu osaaminen) selvitettiin ja sen perusteella HOKSia tarvittaessa päivitettiin. (1-5)	3,8	3,9	3,9 (4,0)	4,1	4,2
Vaikutustavoite 5: Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus lisääntyvät					
<p>Opetushallitus on</p> <ul style="list-style-type: none"> – tukenut toimijoita niin, että varhaiskasvatus ja koulutus järjestetään tasa-arvoisesti ja laadukkaasti huomioimalla yksilöiden lähtökohdat ja tarpeet, alueelliset ja kielelliset erityispiirteet sekä eriarvoisuuden vähentäminen. – kehittänyt opetushallinnon kansallisia digitaalisia palveluita ja niiden vaikuttavuutta tavoitteena kansainvälinen edelläkävijyys ja tasa-arvon turvaaminen – tukenut toimijoita päättöarvioinnin kriteerien käyttöönotossa 					
5.1 Varhaiskasvatukseen osallistuminen alueittain (2020) Varhaiskasvatukseen osallistuneiden osuudet 1-6 -vuotiaista, maakuntien osuuksien keskihajonta (vuonna 2020 maakuntaosuuksien vaihteluväli 65,9 – 82,35%; valtakunnan keskiarvo 77,4)	4,5	4,2	3,6 (4,3)	4,2	4,1
5.2 Koulutukseen siirtyminen perusteiden jälkeen alueittain					
Lukiokoulutukseen siirtyminen. Perusopetuksesta suoraan lukiokoulutukseen siirtyneiden osuudet (2019), maakuntien keskihajonta (vuonna 2018 maakuntien vaihteluväli oli 45,1– 59,6 %, pl. Ahvenanmaa, valtakunnan keskiarvo 53,1, %,)	3,2	4,1	3,1 (3,2)	3,2	3,2
Ammatilliseen koulutukseen siirtyminen. Perusopetuksesta suoraan ammatilliseen koulutukseen siirtyneiden osuudet (2019), maakuntien keskihajonta (vuonna 2019 maakuntien vaihteluväli oli 32,6 – 49,0 %, pl. Ahvenanmaa, valtakunnan keskiarvo 40,3%)	3,4	4,5	3,4 (3,0)	2,7	2,5
Perusopetuksen päättäneiden osuudet (2019), jotka eivät välittömästi siirtyneet mihinkään koulutukseen, maakuntien keskihajonta (vuonna 2019 maakuntien vaihteluväli oli 1,7 – 5,4%, pl. Ahvenanmaa, valtakunnan keskiarvo oli 3,2 %)	0,8	1,2	1,0 (0,7)	0,6	0,6
5.3 Digilaitteiden, välineiden ja oppimateriaalien käyttö opettajilla ja oppilailta yleisopetuksessa					

Opeka -itsearviointin perusteella (valtakunnallinen keskiarvo)					
Arvio yleissivistävien oppilaitosten teknologisista valmiuksista (0-4)	2,99	3,03	3,1 (3,3)	3,35	3,40
Arvio yleissivistävien oppilaitosten tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytöstä (0-4)	1,63	1,65	1,67 (1,75)	1,8	1,85
5.4 Muodollisesti kelpoisten opettajien osuus, % (2019)					
Esi- ja perusopetus	95,1		96,0		96,5
Lukiokoulutus	97,0		98,5		99,0
Ammatillinen koulutus	93,1		91,0		92,0
Vapaa sivistystyö	82,2		83,0		83,5
5.5 Tasa-arvoinen arviointi: Perusopetuksen päättötodistuksessa annettujen arvosanojen vastaavuus oppimistulosten arvioinneissa saatuihin tuloksiin	Oppimistulosten arvioinnit osoittavat eroja	Perusteita uudistettu arvioinnin osalta.	Toimeenpanon tuen saavutettavuutta vahvistettu.		Erot ovat pienentyneet oppimistulosten arviointien perusteella
5.6 Vapaan sivistystyön koulutukseen osallistuneet:	miehet 27 %, naiset 73 %;				miehet 30 %, naiset 70 %

Liite 3. Toiminnallinen tuloksellisuus

Kaikkien taulukoiden indikaattorit on päivitetty vastaamaan vuoden 2022 TAE:n mukaisiksi. Koronan vuoksi rinnalle on jätetty poikkeuksellisesti kaksi vertailuvuotta, vuodet 2019–2020. Tulossopimuksen laatimisen yhteydessä sopimukseen otettiin lukuisia uusia mittareita, joiden tavoitearvojen asetanta oli haastavaa palvelun käyttöönoton alkaessa, joten näiltä osin myös vuoden 2023 tavoitteita on tarkistettu.

Tuotokset ja laadunhallinta

Suoritteet ja julkishyödykkeet

Mittarit	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 arvio	2022 tavoite	2023 tavoite
Opintopolku-palvelun kävijämäärä (lkm)	12 400 000	14 950 000	15 500 000	16 000 000	16 500 000
Opintopolku-palvelussa julkaistujen koulutusten määrä (lkm)	17 848	18 500	20 000	24 000	30 000
Oma Opintopolussa tarjolla olevat palvelut (lkm)	3	4	5	6	8
KOSKI, kansalaisten kirjautumiset (lkm)	515 786	936 606	1 000 000	1 100 000	1 200 000
KOSKI, kansalainen jakanut tietoaan linkillä	28 745	81 147	88 000	96 000	105 000
Asiakaspalveluratkaisussa käsiteltävät asiat (lkm)	15 800	29 800	36 000	38 000	35 000
Myynnissä olevien julkaisujen ja vähälevikkisten oppimateriaalien määrä (kpl)	417	430	450	465	500
Saatavilla olevien oppimistatukevien kustannettujen digimateriaalien määrä (kpl)	216	227	155	155	155

Maksullisten koulutusten ja tapahtumien koulutettavapäivät (kpl)	6 572	5 722	6 500	8 000	8 000
Julkaistujen opsien määrä ePerusteet -palvelussa (lkm)	625	819	2 650	3 550	4 500

Palvelukyky ja laatu

Mittarit	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 arvio	2022 tavoite	2023 tavoite
Tutkinnon tunnustaminen (päätösten käsittely-aika, kk)	3	2,6	2,5	2,5	2,5
Kansainvälinen ohjelma-toiminta (joka 3. vuosi; 1-100)	-	-	92	-	-
Maksullinen koulutus (1-5)	4,1	4,3	4,1	4,1	4,1
Hakijapalaute Opintopolusta (1-5)	4,0	4,1	4,2	4,2	4,3
Kuljettajakoulutuksen tarkastusten määrä (lkm) perustaso ja jatkokoulutus	20	19	20	20	20

Kansainvälisyys

Mittarit	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 arvio	2022 tavoite	2023 tavoite
Ulkomaan kansalaisten määrä, opiskelemaan valittujen suhde hakijoihin. Mukana luvuissa sekä yhteishaut että erillishaut. Vuosi tarkoittaa aina sinä vuonna (joko keväällä tai syksyllä) alkanutta koulutusta.	0,33	0,36	0,34	0,35	
Study in Finland -verkkosivun kävijät *	370 000	390 000	400 000	405 000	410 000

Linkkisiirtymät Study in Finland -verkkosivulta Studyinfoon ja korkeakoulujen hakusivuille**					
(* Tämän tyyppisten verkkosivujen kävijämäärissä laskeva trendi, koska on paljon muitakin digitaalisia alustoja. ** Aloitetaan 2022. Tulevan ennustaminen ei mahdollista, kun ei ole vertailutietoa.)	-	-	-	-	-

Toiminnallinen tehokkuus

Tuottavuus

Mittarit	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 arvio	2022 tavoite	2023 tavoite
Valtionavustuspäätökset kpl/htv	257	265	250	250	250
Kansainvälisten toimintojen apurahapäätökset kpl/htv	41	43	60	60	60
Koulutettavat päivät/htv	597	224	860	860	860

Taloudellisuus ¹⁾

Mittarit	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 arvio	2022 tavoite	2023 tavoite
Valtionavustusprosessi 1 000 euroa/htv	78	95	80	75	75
Kansainväliset liikkuvuus- ja yhteistyöohjelmat 1 000 euroa/htv	120	101	100	95	95

1) Mittari kuvaa kyseiseen toimintoon käytettyjä toimintamenojen bruttoeurojen sekä toimintoon käytettyjen henkilötyövuosien suhdetta. Tietolähde: toimintolaskenta.

Kustannusvastaavuuslaskelmat

Maksullinen palvelutoiminta, liiketaloudellinen, vähälevikkinen (1 000 euroa)	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 TAE	2022 TAE	2023 kehys
Maksullisen toiminnan tuotot	1 281	1 531	1 200	1 200	1 200
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	2 358	2 263	1 820	1 820	1 820
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	- 1 077	- 732	- 620	- 620	- 620
Kustannusvastaavuus, %	54	68	66	66	66
Hintatuki	620	620	620	620	620
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen, %	- 457	95	100	100	100

Maksullinen palvelutoiminta, muut liiketaloudelliset suoritteet (1 000 euroa)	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 TAE	2022 TAE	2023 kehys
Maksullisen toiminnan tuotot	1 615	1 082	1 000	1 000	1 000
Maksullinen palvelutoiminta, julkisoikeudelliset suoritteet (1 000 euroa)	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 TAE	2022 TAE	2023 kehys
Maksullisen toiminnan tuotot	534	524	500	500	500
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	632	728	900	900	900
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	- 98	- 204	- 400	- 400	- 400
Kustannusvastaavuus, %	84	72	56	56	56

Liite 4. Voimavarojen hallinta

Konsernitavoitteet (henkiset voimavarat, toimitilat ja infrastruktuuri, muut konsernitavoitteet)

Mittari	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 arvio	2022 tavoite	2023 tavoite
Henkilötyövuodet (perustoimintamenot, htv)	326	307	327	327	320
Työtyytyväisyysindeksi (VM Baro)	3,3	3,4	3,6	3,6	3,6
Sairauspoissaolot (pv/htv)	6,8	4,7	6,0	6,0	6,0
Koulutuspäivät (työpäiviä/htv)	1	1	3	3	3
Johtaminen (VM Baron johtajuusindeksi)	3,1	3,3	3,6	3,6	3,6
Tilat (tilatehokkuus m ² /hlö)	22,1	22,1	15,5	15,5	15,5
Sopimuksista Hanselin kilpailuttamia (%)	21	tietoa ei saatavilla	30	30	30
Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskeva mittari (onko laadittu yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat sekä konkreettiset toimet)	kyllä	kyllä			
Kestävää kehitystä koskeva mittari (konkreettiset toimet)	ei	ei			
Digitaalisuutta koskeva mittari (konkreettiset toimet)	ei	kyllä			

*) Htv-kehitys on pitkälti riippuvainen mm. nettoutuksen piirissä olevista projekteista, niiden kestosta sekä perustoimintamenojen rahoituksesta.

Määrärahat erillisessä excel-taulukossa.

Liite 5. Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuksen painopisteet

Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuksen painopisteet vuosille 2020–2023:

- Oppivelvollisuuden laajentamisen toimeenpanon tukeminen
- Jatkuvan oppimisen ja osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen vahvistaminen
- Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen mukaan lukien digitalisaation tasa-arvon lisääminen
- Osallisuuden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen ja kiusaamisen ehkäisy oppimisyhteisöissä
- Oppimisen tuen ja yksilöllisten oppimispolkujen uudistaminen
- Oppilaan- ja opinto-ohjauksen kehittäminen
- Opettajankoulutuksen kehittämisohjelman toimeenpano
- Arviointiosaamisen ja laadunhallinnan vahvistaminen
- Oppilaan ja opiskelijan arviointiin liittyvän osaamisen vahvistaminen
- Kielellisen ja kulttuurisen osaamisen vahvistaminen
- Kestävän elämäntavan vahvistaminen

Liite 6a: Opetushallituksen digitaalisten palveluiden hallintamalli

Sisällys

1.	Tausta, periaatteet ja rajaukset	27
2.	Hallintamallin kuvaus	27
2.1.	Johtoryhmä	28
2.2.	Koordinaatioryhmä	28
2.3.	Yhteys tulossopimusprosessin ja vuosikello	29
3.	Hallintamallin soveltaminen	29
3.1.	Kehitysaihioiden käsittely ja hankeistaminen	29
3.2.	Kehityksen hankeistaminen.....	30
3.3.	Olemassa olevien palveluiden ylläpito.....	30
3.4.	Palveluihin liittyvä dokumentaatio.....	30
3.5.	Sidos- ja asiakasryhmät	31

1. Tausta, periaatteet ja rajaukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) ja Opetushallituksen (OPH) ylläpitämien ja kehittämien digitaalisten palveluiden ohjausmekanismi pohjautuu tulossopimukseen. Tulossopimuksen kirjaukset eivät yksin riitä varmistamaan, että eri palveluiden ja hankkeiden toteutus saataisiin parhaimmalla tavalla vastamaan hallitusohjelmien ja kehittämisen tavoitteita. Digitaalisten palveluiden hallintamalli vastaa näihin tulossopimusta tarkentaviin ja täydentäviin ohjauksen ja vuoropuhelun tarpeisiin. Sen laatimiseen on osallistunut asiantuntijoita OKM:stä ja OPH:sta.

Digitaalisten palveluiden kehittämistä tehdään myös hankkeissa tai kehittämisohjelmissa, jolloin ohjaus ja vastuut, sekä resurssien käyttö, priorisointi ja seuranta ovat yleensä hankkeen ohjausryhmän ja mahdollisten muiden ryhmien vastuulla. Hallintamalli ei määrittele hankkeiden aikaista ohjausta, mutta kuvaa hankkeiden ja yhteisten ryhmien välisiä rajapintoja. Hallintamallissa esitetään, milloin palveluiden kehitys on hyvä hankkeistaa riittävän ohjauksen ja vuoropuhelun varmistamiseksi.

Olemassa olevien palveluiden osalta palvelukohtainen sidos- ja asiakasryhmäkohtainen työ korostuu. Näiden ryhmien kautta voi syntyä palveluihin kohdistuvia kehittämistarpeita ja uusien palveluiden kehittämistarpeita. Näiden ryhmien osalta kuvataan rajapinnat yleisiin ryhmiin sekä tavat, joilla ryhmissä syntyneet kehittämistarpeet tuodaan kehittämisestä päättävien ryhmien tietoon.

Hallintamallin eri ryhmiin ja ohjaukseen liittyvinä yleisinä periaatteita on läpinäkyvyys ja avoimuus. Periaatteiden toteutuminen edellyttää tietojen löydettävyyden ja hyödynnettävyyden varmistamista ja esittämistapojen yhdenmukaistamista. Tämä koskee OPH:n ja OKM:n välistä viestintää, teknistä dokumentaatiota, raportointia sekä muita erikseen kirjallisesti sovittuja asioita. Tarkemmat raportointi- ja dokumentointikäytännöt sovitaan johtoryhmässä koordinaatioryhmän esityksen pohjalta.

Hallintamalli kattaa OPH:n kehittämät ja ylläpitämät digitaaliset palvelut sisältäen rekisterit ja tietovarannot. Hallintamallilla varmistetaan hallinnonalan tiedon ja palveluiden yhteentoimivuus ja ohjataan palveluiden kehittämistä. Hallintamallissa on kuvattu yhteydet tulossopimusprosessiin. Lisäksi OKM:n kansliapäällikön johtoryhmä ja OPH:n johtotiimi ohjaavat strategisesti digitaalisten palveluiden kokonaisuutta.

Hallintamallin toimivuutta arvioidaan vuoden 2021 lopussa ja siihen tehdään arvioinnin pohjalta tarvittavat muutokset.

2. Hallintamallin kuvaus

Hallintamalli jakaantuu strategiseen, taktiseen ja operatiiviseen tasoon. Johtoryhmä toimii strategisella tasolla ja koordinaatioryhmä taktisella tasolla.

Strateginen	Strategiset painopisteet, kyvykkyyksien ennakointi ja varmistaminen tulevaisuuden tarpeista	Johtoryhmä
Taktinen	Valmistelu, seuranta, raportointi	Koordinaatioryhmä
Operatiivinen	Toteutukset ja palveluiden hallinta, raportointi	

Kuva 1. Digitaalisten palveluiden hallintamallin rakenne.

2.1. Johtoryhmä

Johtoryhmä koostuu OKM:n kansliapäälliköstä ja koulutusosastojen johdon edustajista sekä OPH:n pääjohtajasta ja johdon edustajista. Johtoryhmä voi tarpeen mukaan kuulla kokouksissaan asiantuntijoita.

Johtoryhmä varmistaa, että strategiset tavoitteet mm. hallitusohjelmasta tulevat otetuksi huomioon digitaalisten palveluiden kehityksessä. Johtoryhmä varmistaa myös yhteentoimivuuden ja soveltuvien tavoitteiden saavuttamisen. Johtoryhmä varmistaa molempien organisaatioiden johdon yhteisen tilannekuvan syntyminen, ylläpitämisen sekä siitä organisaatioiden sisällä viestimisen ja koordinoimisen.

Strategista digitaalisten palveluiden suunnittelua varten voidaan lisäksi perustaa väliaikaisia yhteistyöryhmiä tai hyödyntää jo olemassa olevia ryhmiä.

Johtoryhmän tehtäviin kuuluu tulossopimuksen valmistelu ryhmälle annettujen vastuiden osalta, vuosisuunnitelmasta päättäminen sekä yhteistyön aktiivinen ohjaus ja tuki. Johtoryhmä seuraa hankkeiden ja palveluiden kehitystä, linjaa merkittävimmistä muutoksista palveluihin ja niiden kehittämiseen ja voi päättää uusien hankkeiden käynnistämisestä. Johtoryhmä päättää merkittävistä muutoksista hankkeisiin ja niiden resursointiin.

2.2. Koordinaatioryhmä

Koordinaatioryhmä koostuu OKM:n ja OPH:n edustajista. Ryhmää muodostettaessa huolehditaan organisaatioiden sisäisen viestinnän ja koordinoimisen kannalta riittävä edustavuus.

Koordinaatioryhmä seuraa hankkeiden, osahankkeiden ja palveluiden kehittämiseen liittyviä asioita. Koordinaatioryhmä valmistelee johtoryhmän kokoukset ja siellä käsiteltävät asiat sekä kokouksiin vietävät päätösehdotukset liittyen digipalveluiden muutoksiin, hallintaan, seurantaan tai ristiriitatilanteisiin. Koordinaatioryhmä voi sopia pienemmistä kehitykseen vaikuttavista asioista johtoryhmän linjausten mukaisesti. Koordinaatioryhmä huolehtii omien organisaatioiden sisällä tapahtuvasta viestinnästä ja yhteistyöstä niiden asioiden osalta, jotka kuuluvat seuranta- ja johtoryhmän seurantaan tai päätäntään.

Jos kehittämistä ei ole hankkeistettu, koordinaatioryhmä voi toimia kehittämisen ohjausryhmänä yhteisten ja yleiskäyttöisten palveluiden osalta ja sovittaessa myös muiden palveluiden osalta.

Koordinaatioryhmä voi myös tehdä muita johtoryhmän määrittämiä tehtäviä.

2.3. Yhteys tulossopimusprosessin ja vuosikello

Johto- ja koordinaatioryhmän kokousaikataulut on suunniteltu niin, että ne tukevat OKM–OPH-tulossopimusprosessia. Johtoryhmä kokoontuu lähtökohtaisesti kolme kertaa vuodessa ja tarvittaessa useammin. Ryhmien kokousajankohdat tarkistetaan, kun tulossopimusprosessin ohjekirje julkaistaan virastoille kesäkuussa, jotta kokoukset tukevat valmistelua. Ryhmät käyvät tarvittavat keskustelut ennen OPH:n ehdotusta tulossopimukseksi ja tarvittaessa jatkavat keskustelua ehdotuksen antamisen jälkeen. Tulossopimuksen allekirjoituksen jälkeen johtoryhmä ja koordinaatioryhmä kokoontuvat ja mm. tarkentavat vuosisuunnitelman sopimuksen mukaiseksi.

Hallintamallia tarkentavassa vuosikellossa kuvataan tärkeimmät kokousajankohdat ja ryhmien toiminnan yhteys tulossopimusprosessin aikatauluihin. Vuosikellon päivittäminen on koordinaatioryhmän vastuulla.

3. Hallintamallin soveltaminen

3.1. Kehitysaihioiden käsittely ja hankkeistaminen

Uusien palveluiden tai palvelukokonaisuuksien kehittämisideoita ja tarpeita voi syntyä useasta eri lähteestä. OPH kerää olemassa oleviin palveluihin liittyvät, sidos- ja asiakasryhmiltä tulevat palautteet ja ehdotukset ja tuo ne koordinaatioryhmän käsiteltäväksi. Koordinaatioryhmä ja muut ryhmät koostavat kehittämisaihiot johtoryhmän käsiteltäväksi.

OKM ja OPH tekevät kehittämisaihioiden vaikutusarviointit (ml. lainsäädännön muutostarpeet) ja muun valmistelun yhteistyössä. OKM ja OPH rakentavat yhdessä kehittämisideoiden käsittelyä varten ns. ideapankin eri tarpeiden ja ehdotusten systemaattista käsittelyä ja päätöksentekoa varten. OKM päättää edistettävät kokonaisuudet ja ohjaa tarvittaessa mm. lausuntomenettelyiden läpivientiä.

3.2. Kehityksen hankkeistaminen

Uusien palveluiden kehittäminen suositellaan aina hankkeistettavaksi. Näin voidaan varmistaa riittävä osaaminen ja ohjaus uuden palvelun kehittämiseen. Hankkeistaminen on tarpeellista myös seurantaan ja raportointiin liittyvien velvollisuuksien vuoksi.

Olemassa olevien palveluiden jatkokehittämisen hankkeistaminen riippuu tehtävän kehittämisen laajuudesta. Jos kehittämishankkeen arvioidut kokonaiskustannukset ylittävät 300 000 € arvioidaan tarve hankkeistamiselle ja jos ne ylittävät 500 000 € kehittäminen hankkeistetaan aina.

Jos valittujen kehittämisideoiden toteutus hankkeistetaan, vastuu siirtyy pääosin hankeorganisaatiolle. Hankkeet sisältävät vähintään yhden asetetun ryhmän. Ryhmä tai ryhmät tekevät päätökset itsenäisesti, mutta raportoivat sovitun mukaisesti koordinaatioryhmälle ja tarvittaessa johtoryhmälle. Jos digitaalisen palvelun kehittäminen tapahtuu jonkin hankekokonaisuuden osana, ohjaus tapahtuu kyseisessä hankkeessa, jos erikseen ei muuta sovita.

Johtoryhmä vastaa hankkeiden tavoitteiden ja tekemisen yhteensovittamisesta yhteisten linjausten mukaisesti. Seuranta- ja johtoryhmää informoidaan hankkeen aikana erikseen sovitussa laajuudessa ja tavoilla ja ne voivat sovittaa yhteen esim. palvelukehitystä useamman eri hankkeen osalta.

Hankkeistamattomien palveluiden kehityksen osalta koordinaatioryhmä vastaa yhteensovittamisen lisäksi kehityksen priorisoinnista, tarpeiden ja tavoitteiden asettamisesta, rahoituksen ja resurssien (ml. ylläpito) varmistamisesta ja vaikutusten/vaikuttavuuden arvioinnista.

3.3. Olemassa olevien palveluiden ylläpito

Johto- ja koordinaatioryhmät linjaavat ja päättävät ylläpidon resursseista. OPH vastaa pääsääntöisesti palveluiden ylläpitoon liittyvistä kysymyksistä ja ylläpitoon liittyvästä ns. pienkehityksestä. Keskeisten palveluiden ylläpitoon liittyvät juridiset kysymykset tuodaan johtoryhmän käsiteltäväksi.

OPH vastaa ylläpidettävien palveluiden seurannasta ja tekee pienkehittämiseen liittyvät päätökset. OPH raportoi ylläpidon kustannuksista ja resurssien käytöstä yhteisesti sovitulla tavalla ja tuo ylläpidosta syntyneet kehittämistarpeet käsiteltäväksi seuranta- ja johtoryhmälle.

3.4. Palveluihin liittyvä dokumentaatio

Kaiken palveluihin liittyvän dokumentaation tulee noudattaa johto- ja koordinaatioryhmässä sovitua ja kirjattua käytäntöä.

3.5. Sidos- ja asiakasryhmät

Sidos- ja asiakasryhmiin kuuluvat palveluiden ja palvelukokonaisuuksien asiakasryhmät ja oleellimmat sidosryhmät. Palveluiden osalta tämä voi tarkoittaa mm. eri virastoja (kuten Tilastokeskus).

Koulutuksen ja tutkimuksen tietotuotannon ja tietoarkkitehtuurin ryhmistä merkittävimpiä sidosryhmiä ovat

- Tietovirta- ja sanastotyön koordinaatioryhmä: ryhmän tehtävänä on tukea koulutuksen ja tutkimuksen tietojen yhteismitallisuutta ja yhteentoimivuutta luomalla yhteisiä määrittelmä ja pelisääntöjä.
- Kokonaisarkkitehtuuriryhmä: ryhmä tulee vastaamaan eri viite- ja ratkaisuarkkitehtuurien yhteensovittamisesta ja yhteisen varhaiskasvatuksen, koulutuksen ja opetuksen kokonaisarkkitehtuurista. Ryhmä tullaan asettamaan vuoden 2020 aikana.
- Koulutussektori/-astekohtaiset ryhmät: ryhmät tukevat esim. tilastoihin, luokitteluun ja arkkitehtuuriin liittyvää työtä. Ne tarjoavat mahdollisuuden suoraan vuorovaikutukseen esim. kentän toimijoiden ja ministeriön välillä.
- OKM:n hallinnonalan muut ryhmät, kuten tietohallinnon ohjausryhmä sekä tiedonhallinnan toimeenpanoon liittyvät ryhmät.

Liite 6 b

Erillisellä rahoituksella 2021 tehtävät digipalveluiden kehittämistoimet

Seuraavien kehittämiskokonaisuuksien toteuttaminen aloitetaan vuonna 2021, mikäli opetus- ja kulttuuri-ministeriö saa järjestettyä tarvittavan rahoituksen ja/tai kehittämistoimen sisältö täsmentyy riittävästi.

- Jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden kehittämistoimet
- Ennakoinnin palveluiden kehittäminen
- Kansainvälisten opiskelijoiden maahantuloprosessin sujuvoittamisen pilottihanke